

Ni manje ni više! Ista prava za sve.

*Odgovori na predrasude
o homoseksualnosti*

Cijenimo da je na putu ka jednakim pravima za osobe svih seksualnih orijentacija, pored usvajanja adekvatne zakonske regulative kojom se zabranjuje diskriminacija, glavna prepreka homofobija u društvu.

Nauka je do sada definisala nekoliko uzroka homofobije, a jedan od najznačajnijih su upravo predrasude. Predrasude su pogrešni, ali često opšteprihvaćeni, stavovi nastali kao posljedica nedostatka tačnih informacija.

*Potrudili smo se da u nastavku ove brošure damo **odgovore** koji su vezani za nekoliko najrasprostranjenijih predrasuda.*

Homoseksualnost nije bolest

1974. godine homoseksualnost je uklonjena iz klasifikacije mentalnih poremećaja u Sjedinjenim Američkim Državama, a Svjetska zdravstvena organizacija je sa svog spiska bolesti uklonila 1991. godine.

Naučni i medicinski stav je da su homoseksualnost i biseksualnost, kao i heteroseksualnost, normalni oblici seksualne orijentacije. S obzirom da nije bolest, homoseksualnost se ne može liječiti. Još od sedamdesetih godina prošlog vijeka psihijatrijska udruženja najstrožije osuđuju pokušaje „liječenja“, tj. mijenjanja nečije seksualne orijentacije.

Homoseksualnost je normalna i nije poremećaj

Homoseksualnost se danas ne posmatra kao poremećaj, već kao prirodni, tj. nedjeljivi dio ličnog identiteta.

„Uprkos prisustvu stereotipa koji karakterišu lezbijke, gejeve i biseksualne osobe kao poremećene osobe, nekoliko decenija istraživanja i kliničkog iskustva dovelo je do toga da vodeće medicinske i institucije za mentalno zdravlje u ovoj zemlji zaključe da te orijentacije predstavljaju normalne oblike ljudskog iskustva“

American Psychological Association

(Američka asocijacija psihologa)

<http://www.apa.org/topics/orientation.html#whatcauses>

AIDS/SIDA nije bolest homoseksualnih osoba

Prilično je rasprostranjena predrasuda da je AIDS bolest homoseksualnih osoba.

U stvari, rizik izlaganju HIV-u povezan je sa ponašanjem osobe, a ne sa njenom seksualnom orijentacijom. HIV infekcija se može spriječiti upražnjavanjem sigurnog seksa, tj. odgovornim ponašanjem. Drugim riječima, osoba se može inficirati HIV-om ukoliko upražnjava nezaštićeni seks (bez kondoma) bez obzira da li je heteroseksualna, biseksualna ili homoseksualna.

Homoseksualnost nije stvar mode, vaspitanja i / ili morala

Prilično je sigurno da niko ne postaje homoseksualan/na zbog uticaja društva ili zato što je to vidio/la npr. na TV-u, Internetu ili pak pročitao/la u novinama. Ono što

je sigurno jeste da mediji mogu pomoći osobi da prihvati sebe i činjenicu da je biti LGBT sasvim u redu.

Priča o homoseksualnosti kao nemoralnoj pojavi je subjektivna, a opšte je poznato da su se moralne norme u odnosu na tu pojavu u značajnoj mjeri mijenjale kroz istoriju. U demokratskim društvima ovakve moralne norme ne mogu biti osnova za ograničavanje ili osporavanje osnovnih ljudskih prava.

Homoseksualne osobe ne traže specijalna već ista prava

Česta je zabluda da LGBT organizacije traže specijalna prava za homoseksualne osobe. Zapravo, tražena prava su samo ona prava koja su zagarantovana svim osobama, u skladu su sa međunarodnim pravom i potiču iz oblasti osnovnih ljudskih prava. Ni manje, a ni više.

Ustavom Crne Gore svim njenim građanima zagarantovani su, između ostalih, pravo na dostojanstvo i integritet, sloboda govora, okupljanja i udruživanja, pravo na obrazovanje, socijalnu i zdravstvenu zaštitu i jednak pristup državnim institucijama.

Davanje prava homoseksualnim osobama ne oduzima prava od drugih

Jedino „pravo“ koje se oduzima donošenjem zakona koji idu u prilog homoseksualnim osobama je „pravo“ na diskriminaciju koje u stvari i nije pravo.

Propaganda ne može preobratiti mlade ljude u homoseksualne osobe

Ne postoji nijedan dokaz koji bi podržao tezu da propaganda utiče na seksualnu orijentaciju.

Prva danas poznata zakonska zabrana homoseksualnosti u Evropi donešena je 390. godine. Više od 1 600 godina zabrana, koje su uključivale smrtnu kaznu, zatvaranje u kaznenim ustanovama, diskriminaciju i progon, nisu mogle pretvoriti homoseksualne osobe u heteroseksualne. Samim tim, više informacija o homoseksualnim osobama sigurno neće uticati na seksualnu orijentaciju heteroseksualnih osoba, bez obzira na njihovu starost.

To postoji i kod nas

Ne postoji nijedan razlog zbog kojeg bi se Crna Gora razlikovala od ostatka svijeta po pitanju postojanja lezbijki, gejeva i biseksualnih osoba. Procjenjuje se da je 3 do 10 odsto ukupne svjetske populacije homoseksualno i biseksualno.

Činjenica je da ne postoji nijedno istraživanje rađeno u Crnoj Gori, a koje se odnosi na brojnost LGBT populacije. S druge strane, u dosadašnjem radu Juventasa na programu „Zdravlje i prava“ terenski radnici su uspjeli stupiti u kontakt sa više od 500 gej i biseksualnih osoba.

Mali rječnik

Homofobija – osjećaj mržnje, straha i nepodnošljivosti prema homoseksualnim osobama i osobama za koje se pretpostavlja (najčešće na osnovu izgleda) da su homoseksualne. Kao i sve fobije, predstavlja neopravdani strah. Homofobija je najčešće posljedica nedovoljne informisanosti.

Homoseksualna osoba – osoba koju privlači isti pol, odnosno osoba koja osjeća da potpunu fizičku i emocionalnu privrženost može ostvariti samo sa osobom istog pola.

Heteroseksualna osoba – osoba koju privlači suprotan pol, odnosno osoba koja osjeća da potpunu fizičku i emocionalnu privrženost može ostvariti samo sa osobom suprotnog pola.

Biseksualna osoba – osoba koja emocionalnu i fizičku privrženost može osjetiti prema osobama oba pola.

Seksualna orijentacija – pojam koji obuhvata heteroseksualnost, homoseksualnost i biseksualnost. Seksualne manjine – krovni termin kojim su obuhvaćene sve osobe koje se ne osjećaju kao heteroseksualne.

Gej – homoseksualna osoba bilo kojeg pola. U novije vrijeme termin se upotrebljava uglavnom za muške homoseksualne osobe. Porijeklo vodi od engleske riječi gay u - izvornom značenju veseo, radostan, bezbrižan.

Lezbejka – homoseksualna osoba ženskog pola.

Transrodna osoba /transdžender/ – osoba čiji rodni identitet i/ili rodno izražavanje nisu u skladu sa polno uslovljenim tradicionalnim rodnim ulogama; često se koristi kao sveobuhvatni termin za različite načine iskazivanja rodni identiteta koji su drugačiji od tradicionalno uslovljenih uloga.

Transseksualna osoba – osoba koja je izvršila promjenu pola medicinskim zahvatom ili se za to priprema; pri tom ne mora nužno sebe smatrati pripadnikom/com drugog pola.

Transvestit/kinja – osoba koja oblači odjeću karakterističnu za suprotni pol i ponaša se kao pripadnik/ca suprotnog pola.

Interseksualna osoba - osoba koja se ne rađa sa izrazito ženskim ili muškim, već nedefiniranim polnim organima. Ove osobe su uglavnom žrtve hirurških intervencija, hormonskih terapija i tabuiziranog života. Ove su osobe kroz istoriju nazivane hermafroditima. Ova riječ je stigmatizirajuća i navodi na pogrešno tumačenje.

queer – pojam koji označava svaki oblik odstupanja od uobičajenih heteroseksualnih i muško – ženskih normi ponašanja; ne odnosi se isključivo na LGBT populaciju.

Pol - društvena i zakonska klasifikacija bioloških karakteristika koja dijeli osobe na samo dvije kategorije na osnovu genitalija i reproduktivnih funkcija (poznate/postojeće kategorije: ženski, muški i interseks). Pol je društvena konstrukcija i osnova diskriminacije i neravnopravnosti.

Rod - individualni doživljaj vlastitog identiteta/izražavanja koji potvrđuje, negira i/ili nadilazi društveno zadane i formirane polne i rodne uloge muškaraca i žena, kao i cijelu binarnu podjelu na „muško” i „žensko”.

Polni identitet - podrazumijeva sopstveni polni doživljaj, koji ne mora zavisiti od pola koji je pripisan rođenjem. Polni identitet tiče se svake osobe i ne znači samo binarni koncept muškoga ili ženskoga. Polni identiteti jesu: žena, muškarac, transseksualna osoba, interseksualna osoba, ali i neidentifikovanje po polu.

Rodni identitet – podrazumijeva sopstveni rodni doživljaj, koji ne mora zavisiti od pola koji je pripisan rođenjem. Rodni identitet tiče se svake osobe i ne znači samo binarni koncept muškoga ili ženskoga. Rodni identiteti jesu: žensko, muško, transrodno, ali i neidentifikovanje po rodu.

LGBT – skraćenica za lezbejsku, gej, biseksualnu i transrodnu (i transseksualnu) populaciju.

Zastava duginih boja - najrasprostranjeniji simbol LGBT zajednice. Verzija koju danas LGBT zajednica koristi sastoji se od 6 boja (sunčevog spektra), koje simbolizuju različitost u zajednici. Zastava duginih boja počinje da se koristi krajem 1970. godine. Zastavu je kreirao Gilbert Baker, i originalna, ručno farbana zastava prvi put je javno upotrijebljena na Paradi ponosa u San Francisku 25. juna 1978. godine. Originalna verzija je imala 8 boja, tj. pored boja sunčevog spektra imala je i intenzivno rozu i tirkiznu boju.

Supported by:
Investing in our future
The Global Fund
To Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria

Napomena: Stavovi iznešeni u ovoj brošuri ne moraju nužno predstavljati stavove Globalnog Fonda za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije kao donatora.

Republička komisija za AIDS

Omladinski kulturni centar
Juventas

Ova brošura dio je kampanje „Ni manje, ni više! Ista prava za sve.“, kojom se podržavaju osnovna ljudska prava osoba drugačije seksualne orijentacije.

Brošura je realizovana u okviru projekta „Zdravlje i prava“ Omladinskog kulturnog centra Juventas, a pod pokroviteljstvom Global Fonda za borbu protiv AIDS-a, tuberkuloze i malarije.

Text priredio: Juventas tim
www.juventas.co.me
www.montenegro-gay.me

Fotografija: Garrel & MeaCulpa

Dizajn i priprema: Ana Pajović